

Zeventiende Bijbelstudie over Galaten 5 : 19 – 23 – hoofdstuk 21 en 22 van ‘Tot vrijheid geroepen’, Bijbelstudies over de Galatenbrief, van ds. W. Harinck

1. Zingen: Psalm 133 : 1 en 3
2. Gebed
3. Lezen: Galaten 5 : 19 – 23 en Psalm 133
4. Welkom en mededelingen

Inleiding

De twee hoofdstukken uit ons Bijbelstudieboekje kunnen we verdelen in: *werken* van het vlees en *vrucht* van de Geest. Als Paulus nu de werken van het vlees tegenover de vrucht van de Geest beschrijft, zal het voor de Galaten niet moeilijk zijn in te zien hoe ze voor God hebben te leven. Paulus geeft geen exacte grensmarkering, waar wij ons binnen moeten houden, om het heil, de zaligheid waardig te worden. Laat het duidelijk zijn dat iedere verdienste uitgesloten blijft. Alle roem is uitgesloten, onverdiende zaligheid, heb ik van mijn God genoten, ‘k roem in vrije gunst alleen. Wel geeft de apostel een korte karakterisering van het leven dat op zichzelf gericht is. Waarom doet hij dat? Om te voorkomen dat wij onze vrijheid zullen misbruiken om ‘naar het vlees’ te gaan leven. Daar hebben we in de vorige Bijbelstudie bij stilgestaan. Het moet duidelijk zijn dat het God niet gaat om de regels als regels, maar wel om het grote doel ervan: het leven in liefde, dienstbaarheid en oprechtheid. Daartegenover staan die werken, die een mens in zijn ik-gerichtheid bevestigen en die, zo stelt Paulus voorop, ‘overduidelijk’ als werken van het vlees kunnen worden herkend.

Vers 19

Het gaat hier niet om abstracte dingen, integendeel, het kan m.i. niet concreter. En dat is ook nodig. Want een christenmens moet blijkbaar steeds weer gewezen worden op concrete zonden. Hij moet vooral niet denken, dat hij geen gevaar loopt. Tegelijk moet hij ook niet denken, dat hij wel weet, wat hij wel en niet moet doen of laten, omdat de liefde in zijn hart hem wel de weg zal wijzen. Vooral moet hij niet naar voren brengen: ‘Ik heb geen wet nodig’ want ik weet van binnenuit wel, wat goed en kwaad is.’ Paulus schrijft: *De werken des vleses nu zijn openbaar (vs. 19a)*. En dan volgt een lange lijst van ondeugden. Zo’n lijst van ondeugden was bij de Joden bekend en ook de Griekse filosofen kenden een soortgelijke ‘zondencatalogi’. **Maar wat zegt Paulus dan hier extra?** Zijn opsomming van de werken van het vlees zijn typisch *christelijk*. Bij *christenen* zijn ze openbaar. Alle christenen zijn het er over eens : ‘het zijn ondeugden’. Dus niet een bepaalde moraal van fatsoenlijkheid. Nee daar beroept Paulus zich niet op. Heidenen kennen totaal andere normen. Bij hen kon seksuele losbandigheid bijv. heel goed verenigt worden met godsdienst.

Paulus laat in de verzen 19-21 de prestaties van het vlees de revue passeren:

overspel, hoererij (het hebben van meervoudige seksuele relaties), Wat staat in de 'ontucht' (*Gr. porneia*) centraal? Het eigen seksuele begeren, niet de liefde tot de ander. Het woord 'overspel', echtbreuk komt in een aantal handschriften voor. Het wordt voorafgegaan aan 'porneia'. Meestal waarschuwt Paulus tegen 'porneia' in het algemeen (buitenechtelijk en tegennatuurlijk geslachtsverkeer. Dat is een veel breder begrip en daar kunnen we echtbreuk ook onder rekenen. Paulus acht 'porneia' en het Koninkrijk van God volstrekt met elkaar onverenigbaar. (1 Kor. 6 : 9; 18; Efeze 5:5 en 1 Thess. 4:3) Alleen Efeze 5:5 wil ik noemen: *'Want dit weet jij, dat geen hoereerder of onreine, of gierigaard, die een afgodendienaar is, erfenis heeft in het Koninkrijk van Christus en van God'*. Paulus plaats zich radicaal tegen de Griekse wereld die in veelvuldige seksuele relaties geen kwaad zag. Deze drie woorden : overspel, hoererij, onreinigheid (geslachtelijke onzedelijkheid) en ontuchtigheid (geslachtelijke losbandigheid) geven een wereld aan, die zich van God heeft losgerukt en zich gewoon schaamteloos uitleeft). Het is gevaarlijk om te zeggen: het zondige zit niet in de eerste plaats in het seksuele, maar het is beter om ons af te vragen waarom Paulus hier begint met tegen deze seksuele uitpattingen te waarschuwen. De satan weet dat de zonde zich het liefste innestelt in de meest intieme relaties tussen mensen onderling.

Naast deze drie zonden op het gebied van het zevende gebod, volgt een tweeling van de werken van het vlees: *afgoderij en venijngeving*. De driedeling heeft te maken met intermenselijke relaties. De tweeling met religieuze verhoudingen. Afgoderij, afgodendienst, is iedere verering van machten en krachten buiten God, zie ook Gal. 4 : 8: *Maar toen, als jij god niet kende, diende jij degenen, die van nature geen goden zijn;* contact zoeken met goddelijke krachten en ondefinieerbare machten. Hier ontmoeten religie en magie elkaar: het zwarte gat. Iedere afgod is een afbeelding van God, zoals wij die naar onze wil een plaats geven. Denk ook aan de pseudoreligie in onze tijd, noem het vuilspuiterij, het verdovende middel voor de mens die naast het zicht- en tastbare toch ook nog wat anders moet hebben zich aan kwijt te raken. Hier zit dezelfde gedacht, nl. dat wij door magische handelingen het goddelijke, dat wat buiten onze macht ligt, naar onze eigen hand willen zetten.

Vers 21

Daarna laat de apostel een reeks van ondeugden volgen, die allemaal te maken hebben met het sociale leven: *vijandschappen, twisten, afgunstigheden, toorn, gekijf, tweedracht, ketterijen (in de zin van kliekvorming), nijd, moord, dronkenschappen, brasserijen*: het zijn elf uitingen van de vleselijke mens die denkt, dat hij maar alleen op de wereld is en de naast ziet als iemand waarmee hij goed overhoop kan liggen. Ds. C. den Boer voegt er aan toe: van het één komt natuurlijk altijd het ander. Waar mensen met elkaar overhoop liggen kunnen ze nog wel met elkaar de bloemetjes buiten zetten, zuipen en zwelgen. Tegelijk eindigen brasserijen nog weleens in moordpartijen. Paulus geeft aan dat zijn lijst niet compleet is. Hij geeft alleen een aantal zeer duidelijke

typeringen. Mogelijk maakt hij hierbij *gebruik* van bekende opsommingen, die ook in het catechetisch onderwijs werden gebruikt (*Rom. 1 : 29 vv; Rom. 13:13; 1 Kor. 6 : 9; 2 Kor. 12:20vv; Kol. 3 : 5-8*). In elk geval kan Paulus teruggrijpen op zijn eigen onderwijs: Hij *'waarschuwt'* de Galaten, *zoals* hij hen tevoren ook al *'gewaarschuwd'* had. Wie zichzelf als norm stellen, naar eigen wil en begeerte leven, kunnen zelf wel denken 'vrij' te zijn, maar zo'n leven is tegengesteld aan de vrijheid waartoe Christus ons heeft vrijgekocht. Net zoals het leven onder de wet staat dit in het teken van slavernij van de zonde. Het zal duidelijk zijn dat de beloofde erfenis voor hen die in deze slavernij volharden, niet is weggelegd. Het woord *beërven* vinden we terug in Gal. 3 en 4. Het erfgoed wat Paulus hier bedoelt is *het Koninkrijk van God*. Uiteindelijk gaat het om het deelkrijgen aan al Gods beloften (*zie Gal. 3 : 29 en over de zegen in Gal. 3 : 14*)

Tenslotte laat Paulus erop volgen dat er geen onzekerheid over bestaat, dat wie zulke dingen doen, geen thuiskomen hebben bij God. Trouwens voor het eerst in de brief aan de Galaten noemt Paulus hier het Koninkrijk van God.

Vers 22

Tegenover de 'werken van het vlees' staat de 'vrucht' van de Geest. Waarom staat hier niet 'werken'? De schrijver wil hier aangeven dat de Geest Zelf de Schenker is van de gaven, die genoemd worden. Hier ligt de nadruk op de ene Bron: in al die **verschillende** facetten van het werk van de Geest gaat het er om dat we Hem Zelf aan het werk zien. Deze rij wordt geopend met 'de liefde'. In hoofdstuk 5 : 6 en 13 lezen we... door de liefde werkende. Kijken we ook naar 1 Kor 13 : 4-6 dan mogen we het samenvattende kenmerk noemen, waardoor de gehele vrucht van de Geest wordt gekarakteriseerd. De liefde zoekt zichzelf niet, dat staat recht tegenover 'het vlees'. Al de zaken die Paulus na de liefde noemt zijn één geheel. Als de Geest er is, is dat alles er ook in één adem. Zoals de kleuren van een regenboog één regenboog vormen. Eén vrucht. Met eerbied gesproken: de Geest komt met handen vol. Liefde, waarom? Christus is het stralend middelpunt van ons leven. Dan ook blijdschap, want Hij nam mij voor Zijn rekening. Vrede, ziet op de heilheid, de ongebrokenheid van de relatie tussen God en ons en tussen broeders onderling. Let op het *verbindende* van het werk van Geest, *Gal. 4 : 6: 'En overmits gij kinderen zijt, zo heeft God de Geest Zijns Zoons uitgezonden in uw harten, Die roept Abba, Vader'*. Deze drie zijn de eerste aantrekkelijkheden van de éne vrucht van de Geest. En ze komen alle drie uit de **doorboorde handen** van Christus. Bij Zijn afscheid in de opperzaal van Zijn jongeren heeft Hij toch gesproken over *'Mijn liefde, Mijn blijdschap' Mijn vrede'* die Hij aan hen zou geven door de Trooster, de Heilige Geest (zie Joh. 14 en 15) Hier staat in het Grieks *Agapé*, dat is een liefde die de mens innerlijk vrijmaakt voor God en de naaste. Geheel anders dan het andere woord voor liefde, 'Eros', die een hebzuchtige en hartstochtelijke liefde is. Zo gaat de liefde voorop in het werk van de Geest. En - na het eerste drietal uit deze reeks van negen kwaliteiten van de vrucht van de Geest – nog een zestal.

Lankmoedigheid, dat wil zeggen geduld. Als de Geest in ons hart woont, gaan we zien dat het één vrucht is, dan leren we wat lankmoedigheid is. Je gaat zien wat God een geduld met ons heeft gehad. Hebben we die lankmoedigheid van God gezien? Dan gaan we ook lankmoedig worden ten overstaan van je naaste. Petrus had een vraag: 'Heere, hoeveel keer moet je je broer vergeven? Petrus wilde nu we eens een grens weten van vergeven. Hoeveel keer moet dat nu? De Heere geeft een duidelijk antwoord: 'Petrus, zeventigmaal zevenmaal.' Dus niet stoppen bij vierhonderdnegentig keer, het betekent eindeloos vergeven. Het is nodig dat we van God mogen leren, om het *lang uit te houden* in de moeilijkste omstandigheden met de moeilijkste mensen om ons heen

Goedertierenheid, of vriendelijkheid, is de volgende vrucht, die genoemd wordt. Onze omgang met mijn medemensen moet gekenmerkt worden door vriendelijkheid. Het gaat bij lankmoedigheid, goedertierenheid en goedheid dat we eerst letten op het belang van de ander, voordat we naar onszelf kijken. Goedheid wil zeggen: gulheid. Gods volk heeft te doen met een gulle God, maar als vrucht van de Geest worden ze ook zelf gul.

Nu volgt het laatste drietal: geloof, zachtmoedigheid en matigheid. Pistis, geloof, is hier betrouwbaarheid. Een betrouwbaar mens, met wie men niet zomaar omvalt. Dat is dus op onszelf betrokken. Het geloof verlaat zich op God en op Zijn Woord. 'Heere, gedenk aan het woord gesproken tot Uw knecht'. Geloof hoort bij de hele vrucht van de Geest. Als het geloof ontbreekt, ontbreekt verder alles en als de liefde ontbreekt eveneens. Het is dus één vrucht van de Geest. Wat is nu een geoefend geloof? Denkend aan de uitspraak van Johannes de Doper: Hij moet wassen en ik minder worden. Dan wordt een mens niets en Christus alles.

Weet u wat zachtmoedigheid is? Het gaat niet om een aardige man of vrouw, maar het betekent: klein zijn. Het gaat niet in de eerste plaats om vriendelijke mensen, maar om ootmoedige mensen. Ootmoedige mensen voor God, maar ook voor de mensen. We moeten ook naar de Heere vaak geduld oefenen (lankmoedigheid), want de Heere laat ons wel eens wachten. Tussen bidden en verhoringen kan een wachtenstijd zitten. **Psalm 130 zingt daarvan:** Ik blijf de HEER' verwachten, Mijn ziel wacht ongestoord; Ik hoop, in al mijn klachten, Op Zijn onfeilbaar woord.

Tenslotte *matigheid*, dat wil niet alleen zeggen: sober, eenvoudig, maar d.w.z. dat ik onder de controle van de Geest me niet zomaar laat gaan. Zelfbeheersing tegenover de bandeloosheid een kenmerk van de ware vrijheid, die de Geest ons schenkt. Dit woord is later wel geïnterpreteerd als hét kenmerk van een Gode waardig leven, het in dit leven hoogst bereikbare ideaal, waarvan kloosters en kluzenaars getuigenis afleggen. Maar dit staat weer gevaarlijk dicht bij de ascetische wetseisen van de dwaalleraren. Paulus' oproep tot ingetogenheid bestempelt niet ieder genieten van wat God schenkt tot een zonde. Wat Paulus wel uitsluit, is een levenshouding waarin eigen genot tot een doel in zichzelf of zelfs tot de hoogste norm wordt verheven. Wie zich door de Geest laat leiden, zullen aldus gezing zijn. Zij vervullen de wet in hun levenspraktijk.

Vers 23

Daarom kan de Wet voor hen geen bedreiging zijn: *deze is niet tegen hen*. Voor hen is de wet een richtsnoer waarin ze zien hoe de liefde concreet dient te worden en geen middel om zelf tot het heil op te klimmen. Deze laatste gedachte is door het woord 'vrucht' en door Paulus principiële uitgangspunt in de vrijheid ten ene male uitgesloten. Elke christen heeft er iets van. Het is geen veredeling van natuurlijke eigenschappen, maar het gaat hier om vernieuwing, heiliging van karakters. En als wij er weinig van hebben, is dat een bewijs, dat we nog weinig gevorderd zijn in de nieuwe levensstijl van de Geest. Het mag wel elke dag ons dringend gebed zijn om ons te oefenen in het proeven van de vrucht van de Geest. Maar als er de liefde, blijdschap en vrede is, zoals we besproken hebben, dan is tegen zodanigen de wet niet. De wet kan zo'n mens niet meer verdoemen. McCheyne zingt ervan: 'Hij heeft mij verlost van het vonnis der wet.' Dat is waar, maar Hij verlost ook van de eis van de wet. Nu is de wet niet tégen, maar vóór dezulken.

Zingen: Psalm 119 vers 3